

SXEDIO.FU5

6.7.1950: Ο ΤΟΠΟΤΗΡΗΤΗΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ ΚΛΕΟΠΑΣ ΠΡΟΚΗΡΥΣΣΕΙ ΤΗ ΔΙΕΝΕΡΓΕΙΑ ΕΚΛΟΓΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΔΕΙΞΗ **1004** ΕΙΔΙΚΩΝ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΩΝ (**27.8**) ΚΑΙ **66** ΓΕΝΙΚΩΝ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΩΝ (**1.10**)

Στις **6** Ιουλίου **1950** ο Τοποτηρητής του Αρχιεπισκοπικού Θρόνου Μητροπολίτης Κλεόπας με εγκύκλιο του προκήρυξε τις εκλογές για την ανάδειξη **1004** ειδικών αντιπροσώπων που αποτελούσαν το πρώτο στάδιο της ανάδειξης του νέου Αρχιεπισκόπου.

Οι εκλογές ειδικών αντιπροσώπων προκηρύχθηκαν για τις **27** Αυγούστου **1950**.

Ως δεύτερο στάδιο ήταν η εκλογή την **1η** Οκτωβρίου των **66** Γενικών Αντιπροσώπων από τους οποίους οι **22** θα ήταν κληρικοί και οι **44** λαϊκοί.

Η εκλογή των Γενικών Αντιπροσώπων θα γινόταν σε **24** ειδικά εκλογικά κέντρα των **17** υποδιαμερισμάτων της νήσου.

Οι Γενικοί αντιπρόσωποι, μαζί με τους οφφικιάλους της εκκλησίας θα έκλεγαν το νέο Αρχιεπίσκοπο.

Αναφερόταν στην εγκύκλιο του Τοποτηρητή Μητροπολίτη Πάφου Κλεόπα:

"Διά της ανακλήσεως εις τας αιωνίους μονάς του αιιδίμου και μακαριστού Αρχιεπισκόπου Μακαρίου του Β, του Αρχιεπισκοπικού Θρόνου Νέας Ιουστινιανής και πάσης Κύπρου εις χηρείαν περιελθόντος από της **28ης** Ιουνίου **1950**, ημείς Μητροπολίτης Πάφου Κλεόπας, αναλαβόντες, συνωδά τω Καταστατικώ της Αγιωτάτης Εκκλησίας ημών, την Τοποτηρητείαν του Αρχιεπισκοπικού Θρόνου και εντεταλμένοι υπό του Καταστατικού τούτου να ενημερώσωμεν τα αφορώντα εις την εκλογήν νέου Αρχιεπισκόπου, καλούμεν διά της Εγκυκλίου ημών ταύτης σύμπαν το Χριστεπώνυμον πλήρωμα της Αυτοκεφάλου Εκκλησίας Κύπρου, όπως εν φόβω Θεού και αγάπη εκλέξη κατά τον εν τη Εγκυκλίω ταύτη οριζόμενον τρεπον, τους **66** αξίους αυτού

αντιπροσώπους ίνα ούτοι μετά των μελών της απαρτισθησομένης συνόδου των Πανοσιολογιωτάτων Ηγουμένων ή αντιπροσώπων των Ιερών Μονών και των άλλων βαθμούχων κληρικών καθ' α εν τω Καταστατικώ ορίζεται, προβώμεν εις την εκλογήν του προσώπου του καταλλήλου ίνα αναλάβη την διακυβέρνησιν του χηρεύοντος Αρχιεπισκοπικού Θρόνου της αγιωτάτης Εκκλησίας Κύπρου.

Συμφώνως τω Καταστατικώ της Εκκλησίας ημών, κλήρος και λαός θα εκλέξωσιν απ' ευθείας κατ' ενορίας και κοινότητας **1004** Ειδικούς Αντιπροσώπους, κληρικούς ή λαϊκούς, ως εν τω συνημμένω τη παρούση Εγκυκλίω Πίνακι, λεπτομερώς αναγράφεται, ούτοι δε προσερχόμενοι είτα εις **24** ειδικά εκλογικά κέντρα **17** υποδιαμερισμάτων της όλης Νήσου, θα εκλέξωσι τους **66** γενικούς αντιπροσώπους εξ ων **22** μεν εκ του ενοριακού κλήρου, **44** δε εκ του λαού".

Η προκήρυξη των εκλογών αποτέλεσε και το εναρκτήριο λάκτισμα της προεκλογικής εκστρατείας, η οποία άρχισε με ομιλίες σε διάφορες συγκεντρώσεις.

Από την άλλη έδωσε αφορμή για να εκδηλωθεί η παράταξη της Κερύνειας, που πρόσκειτο στο Μητροπολίτη Κερύνειας Κυπριανό, η οποία δεν έβλεπε με καλό μάτι την παραγνώριση του Κυπριανού και την προβολή μόνο του Κιτίου Μακαρίου.

Η παράταξη αυτή, ενώ δεν υποστήριζε σαφώς και ανοικτά στην αρχή την υποψηφιότητα του Κυρηναίας ζητούσε να παραμείνουν και οι δύο νέοι Μητροπολίτες μακριά από την εκλογική μάχη και να αναζητηθεί τρίτος υποψήφιος πράγμα που απέρριπτε η ΣΕΚΑ. Ετσι κύκλοι της παράταξης δεν υποχώρουν μπροστά στην αξίωση της ΣΕΚΑ και προέβαλλαν την υποψηφιότητα του Κυπριανού.

Ταυτόχρονα εκδηλώθηκε και η Αριστερά που σιωπούσε και παρακολουθούσε τις εξελίξεις και σε ανακοίνωση που εξέδωσε στις **10** Ιουλίου ο ΕΑΣ, που αποτελείτο από την Αριστερά και μερικούς συνοδοιπόρους της Δεξιάς, όπως αποκαλούνταν, που

συνεργάζονταν μαζί της, αφού κατηγορούσε την ηγεσία της Δεξιάς ως διασπαστική και την Ιεραρχία της Εκκλησίας ότι δρούσε κομματικά, ζητούσε τη συνεργασία τους για υπόδειξη κοινού υποψηφίου, που θα εκλεγόταν σε κοινή σύσκεψη αντιπροσωπευτικών παραγόντων.

Επίσης κατηγορούσε την ηγεσία της Δεξιάς ότι ετοίμαζε ένα νέο εκλογικό πραξικόπημα και τόνιζε ότι με την εισήγηση του για υπόδειξη κοινού υποψηφίου, ο μελλοντικός Αρχιεπίσκοπος θσ ήταν πραγματικά Αρχιεπίσκοπος όλου του λαού.

Ανέφερε ο ΕΑΣ στην ανακοίνωση του που εκδόθηκε ύστερα από συνεδρία του Εθνικού Απελευθερωτικού Συνασπισμού στις **10 Ιουλίου 1950**:

"Σε σημερινή του συνεδρίαση το Γενικό Συμβούλιο του Εθνικού Απελευθερωτικού Συνασπισμού (ΕΑΣ) αφού μελέτησε το ζήτημα της επικείμενης αρχιεπισκοπικής εκλογής σε συσχετισμό με τη σημερινή εσωτερική πολιτική κατάσταση, που εκφράζεται στην ένταση και ανάπτυξη του εθνικο-απελευθερωτικού μας αγώνα, κατέληξε στην πιο κάτω απόφαση:

1. Ο Εθνικο-απελευθερωτικός αγώνας του κυπριακού λαού σημειώνει από το τέλος του **1949** κι εδώ σταθερή άνοδο, η συνεπής σαθρή και αγωνιστική πολιτική της Λαϊκής Παράταξης που εκπροσωπείται από τον ΕΑΣ στρίμωξε σε σημαντικό βαθμό τον εγγλέζικο ιμπεριαλισμό μέσα στο τελευταίο εξάμηνο, κατακουρέλιασε μπροστά στα μάτια του ελληνικού και του κυπριακού λαού τον ξενόδουλο μοναρχοφασισμό και τους εδώ υποστηρικτές του.

2. Μέσα σ' αυτό το εξάμηνο της έντασης του απελευθερωτικού μας αγώνα δόθηκε η ευκαιρία να μασκαρευτεί ακόμη περισσότερο η διασπαστική, βασικά αντεθνική πολιτική της κυπριακής δεξιάς ηγεσίας. Δόθηκε η ευκαιρία να ξεσκεπαστεί πανηγυρικά ο κομματικός χαρακτήρας της ανώτερης εκκλησιαστικής ιεραρχίας, που πραξικοπηματικά αναδείχτηκε από τις "εκλογές" του **1947-48** και που

μεταβλήθηκε σε κομματικό εξάρτημα της παλμερικής Εθναρχίας την παρουσιάζει μπροστά στο λαό διασπαστική και αντιλαϊκή, πιστό όργανο στα χέρια της δεξιάς ηγεσίας. Δεν υπάρχει καμιά αμφιβολία πως ο εθνικο-απελευθερωτικός αγώνας του κυπριακού λαού θα βρισκόταν σε πολύ μεγαλύτερη άνοδο, αν η δεξιά ηγεσία και το κομματικό εθναρχικό εξάρτημα της ακολουθούσαν την πατριωτική γραμμή εθνικής δράσης. Ο κυπριακός λαός δεν ξεχνά τις πατριωτικές προτάσεις του ΕΑΣ γύρω από τη διεξαγωγή του ενωτικού δημοψηφίσματος τις προτάσεις γύρω από την αποστολή μιας και μόνης εθνικής πρεσβείας στο εξωτερικό, πρεσβείας της κοινής λαϊκής έγκρισης και εμπιστοσύνης και τη διασπαστική στάση της δεξιάς ηγεσίας και της Εθναρχίας έναντι σ' αυτές τις προτάσεις.

3. Η σημερινή αρχιεπισκοπική εκλογή θεωρήθηκε από την ηγεσία της κυπριακής δεξιάς σαν μια χρυσή ευκαιρία να καλυφθεί μια ξέσκεπη κωμωδία που από δύο μήνες τώρα παίζεται από το μοναρχοφασισμό σε βάρος της κυπριακής απελευθερωτικής υπόθεσης. Ο μοναρχοφασισμός κι οι εδώ συνένοχοι του, βρίσκουν στην Αρχιεπισκοπική εκλογή την ευκαιρία να ξεφύγουν από το λαϊκό στρίμωγμα, να στρέψουν άλλου την προσοχή του λαού.

4. Μπαίνοντας στον εκλογικό αγώνα για ανάδειξη νέου Αρχιεπισκόπου η δεξιά ηγεσία κρατά σηκωμένη τη σημαία της διάσπασης των λαϊκών δυνάμεων. Οι παλμερικοί κύκλοι, αυτοί που συγκροτούν το ΚΕΚ και τα παρακλάδια του, έδειξαν μεγάλη σπουδή στο να επιβάλουν το δικό τους κομματικό υποψήφιο Αρχιεπίσκοπο πριν ακόμη ξεψυχήσει ο Μακάριος. Η σπουδή αυτή της διανδρίας Δέρβη-Πισσά δείχνει ως πού επεκτείνεται το διασπαστικό πνεύμα της δεξιάς ηγεσίας. Δείχνει τις εσωτερικές φαγωμάρες που την οδηγούν σε εσωτερική διάσπαση γύρω από το ποιος θάνατι ο ευνοούμενος κομματικός Εθνάρχης. Σήμερα η δεξιά ηγεσία εμφανίζεται διασπαστική και μπροστά στον ίδιο τον εαυτό της με την υπόδειξη δυο υποψηφίων για τον

αρχιεπισκοπικό θρόνο. Έτσι, γύρω από το ζήτημα της αρχιεπισκοπικής εκλογής συνεχίζεται η διασπαστική πολιτική μέσα σε μια περίοδο που ο κυπριακός λαός αγωνίζεται να προωθήσει προς τη λύση του το ενωτικό του ζήτημα. Ταυτόχρονα η δεξιά ηγεσία και το εθναρχικό της εξάρτημα, προδιαγράφουν ένα νέο εκλογικό πραξικόπημα, σύμφωνα με την τελευταία εγκύλιο του τοποτηρητή. Απειλούν να στερήσουν το δικαίωμα ψήφου από μέλη και οπαδούς της Λαϊκής Παράταξης. Απειλούν να στερήσουν αυτό το δικαίωμα από εκείνους τους Κυπρίους πατριώτες που με την ψήφο και την συστηματική δουλειά τους συνειτέλεσαν στη θριαμβευτική επιτυχία του ενωτικού δημοψηφίσματος που κάτω από τη λαϊκή πίεση προκήρυξε η Εθναρχία.

Ένα νέο εκλογικό πραξικόπημα προετοιμάζει η ηγεσία της δεξιάς δίπλα στα πραξικοπήματα που η μια μερίδα της οργανώνει σε βάρος της άλλης.

5. Εκφράζοντας ο ΕΑΣ τη μόνη σωτήρια για τον Κυπριακό λαό πολιτική της ενότητας και της ενιαίας απελευθερωτικής δράσης, καθορίζει με σαφήνεια τη θέση του έναντι στην επικείμενη αρχιεπισκοπική εκλογή και τη βάζει στην κρίση κάθε Κύπριου Έλληνα πατριώτη.

α. Αποτείνεται επίσημα σ' όλα τα κόμματα και τις οργανώσεις της δεξιάς παράταξης και προτείνει την αποφυγή κάθε εκλογικής διαπάλης που συνέπεια της θα είναι η παραπέρα διάσπαση του λαού και η βλάβη σε βάρος του απελευθερωτικού μας αγώνος. Καλεί όλα τα κόμματα και τις οργανώσεις της δεξιάς όπως παραιτηθούν από κάθε κομματική υποψηφιότητα.

β. Προτείνει όπως όλα τα κόμματα και οι οργανώσεις του Κυπριακού λαού, δεξιές και αριστερές, Κιτιακές και Κυρηνειακές συνέλθουν σε μια προγκύπρια σύσκεψη αντιπροσώπων τους με σκοπό την υπόδειξη ενός κοινού υποψηφίου τους για τον αρχιεπισκοπικό θρόνο.

γ. Η κοινή υποψηφιότητα μπορεί να στηριχθεί σε ένα μίνιμουμ πρόγραμμα, παλλαϊκής ενότητας και δράσης γύρω από τον εθνικοαπελευθερωτικό αγώνα του

κυπριακού λαού, τόσο στην Κύπρο όσο και στο εξωτερικό.

Αυτό σημαίνει πως ο μέλλον Αρχιεπίσκοπος θα είναι Αρχιεπίσκοπος όλου του λαού και θα ακολουθήσει πολιτική ενότητας και συμφιλίωσης συνεργασίας όλων των κομμάτων και παρατάξεων για την διεκδίκηση της άμεσης και χωρίς όρους ένωσης της Κύπρου με την Ελλάδα".

Ο ΕΑΣ επανέλαβε την αξίωση του για υπόδειξη κοινού υποψηφίου και προς τον Τοποτηρητή του Αρχιεπισκοπικού Θρόνου Μητροπολίτη Πάφου με μια επιστολή του στις **12 Ιουλίου 1950**.

Με την επιστολή του ο ΕΑΣ καλούσε μάλιστα τον Τοποτηρητή να αναλάβει μια τέτοια πρωτοβουλία ώστε να αποφευχθεί κομματική διαπάλη.

Ανέφερε ο ΕΑΣ στην επιστολή του στον Πάφου Κλεόπα με αντίγραφο προς όλες τις οργανώσεις της δεξιάς, τα Δημοτικά Συμβούλια και τις εφημερίδες:

Λευκωσία 12 Ιουλίου 1950

Πανιερώτατε,

Το Γενικόν Συμβούλιον του Εθνικού Απελευθερωτικού Συνασπισμού (ΕΑΣ) ο οποίος συνενώνει τας δυνάμεις των Λαϊκών Οργανώσεων, αφού εμελέτησε την κατάστασιν την δημιουργηθείσαν κατόπιν της χηρεύσεως του Αρχιεπισκοπικού θρόνου, θέτει υπ' όψιν της Πανιερότητος σας τας απόψεις του.

2. Από δύο μηνών, Πανιερώτατε, η προσοχή του συνόλου του Κυπριακού λαού, ανεξαρτήτως κομματικών και ιδεολογικών διαφορών, είναι εστραμμένη προς τας εις το εξωτερικόν ευρισκομένας Πρεσβείας, αι οποίαι απεστάλησαν ή μεν μία υπό της Δεξιάς, η δε άλλη υπό της Λαϊκής Παρατάξεως, διά την προώθησιν του κυπριακού εθνικού ζητήματος και την αποφασιστικήν διεκδίκησιν της ενώσεως, παρά την υφισταμένη μεταξύ της πολιτικής ηγεσίας του λαού διάσπασιν, διά την οποίαν δεν θα αναζητήσωμεν τώρα τους υπευθύνους εν τούτοις δεν είναι εκτός της πραγματικότητας εάν είπωμεν ότι κατά τους τελευταίους αυτούς μήνας, ο λαός ήτο και εξακολουθεί να είναι ακόμη ηνωμένος περίξ του αιτήματος της αμέσου και άνευ όρων

ενώσεως της Κύπρου με την Ελλάδα, αιτήματος υπέρ του οποίου σαφώς απεφάσισε κατά το Δημοψήφισμα της 15ης του παρελθόντος Ιανουαρίου.

3. Ο θάνατος του μακαριστού Αρχιεπισκόπου Μακαρίου του Β και αι επικείμενοι διά την πλήρωσιν του θρόνου εκλογαί, φοβούμεθα ότι δημιουργούν σοβαρούς κινδύνους διασπάσεως των λαϊκών δυνάμεων. Υπάρχει ο κίνδυνος εκλογικής και κομματικής διαπάλης αποσπάσεως της προσοχής του λαού επί αρκετόν χρόνον- όσος θα χρειασθή διά την συμπλήρωσιν της εκλογής- από την διεξαγωγήν του εθνικού αγώνος και την ηθικήν και υλικήν ενίσχυσιν των Πρεσβειών. Η Υμετέρα Πανιερότης πρέπει να έχη διακρίνει τους απειλούντας την ενότητα του λαού και την διεξαγωγήν του εθνικού αγώνος κινδύνους. Ηρχισαν άλλωστε και εις τον τύπον και εις τας λέσχας και κομματικά συζητήσεις και η ανάμιξις της εθναρχικής Πρεσβείας και του αρχηγού της εις τας συζητήσεις αυτάς.

4. Το Γενικόν Συμβούλιον του ΕΑΣ φρονεί ότι πρέπει να καταβληθή κάθε προσπάθεια διά την αποφυγήν του εκλογικού σάλου και διά να κρατηθή η προσοχή του συνόλου του λαού απερισπάτως εστραμμένη προς τον ενωτικόν αγώνα και τας εις το εξωτερικόν υπό των Πρεσβειών καταβαλλομένας προσπαθείας διά την προώθησιν του εθνικού μας ζητήματος.

Το Γενικόν Συμβούλιον του ΕΑΣ επικρίνει τον βιβιασμένον τρόπον καθ' ον η λεγομένη Συντονιστική Επιτροπή Κυπριακού Αγώνος ενήργησε διά την υποβολήν της υπηφιότητος του Πανιερωτάτου Μητροπολίτου Κιτίου. Ο τρόπος καθ' ον ενήργησεν η εν λόγω επιτροπή είμεθα βέβαιοι ότι επεβλήθη υπό κομματικής σκοπιμότητος, η ενέργεια της ΣΕΚΑ ήτο ό,τι εχρειάζετο δια τον διχασμόν και την εκλογικήν ταλαιπωρίαν του Κυπριακού λαού εις στιγμάς κατά τας οποίας ή ενότης είναι τόσον απαραίτητος.

5. Οπωσδήποτε φρονούμεν ότι δεν είναι αργά διά να προληφθή εκείνο που επιβάλλεται να προληφθή προς το συμφέρον του ενωτικού μας αγώνος. Το Γενικόν

Συμβούλιον του ΕΑΣ προτείνει όπως την πρωτοβουλίαν διά την πρόληψιν της διασπάσεως και του εκλογικού σάλου αναλάβει η Υμετέρα Πανιερότης ως Τοποτηρητής του Αρχιεπισκοπικού θρόνου.

Εισηγούμεθα συγκεκριμένως την σύγκλησιν μιάς Παγκυπρίου Συνδιασκέψεως όλων των εν Κύπρω κομμάτων, Οργανώσεων και Παρατάξεων με σκοπον την υπόδειξιν ενός μόνου υποψηφίου διά τας προσεχείς αρχιεπισκοπικάς εκλογάς και τον καθορισμόν ενός προγράμματος εθναρχικής δράσεως βασιζομένου επί της ενότητος των λαϊκών δυνάμεων, της συνεργασίας όλων των Κομμάτων και Παρατάξεων και της αποφασιστικής διεκδικήσεως της άνευ όρων ενώσεως.

6. Το Γενικόν Συμβούλιον του ΕΑΣ είναι έτοιμον και πρόθυμον να βοηθήση, ώστε να επιτύχη μίαν ως άνω προσπάθειαν της Υμετέρας Πανιερότητος, παραμερίζον, προς το συμφέρον του ενωτικού αγώνος, κάθε κομματικόν ή παραταξιακόν συμφέρον.

Ελπίζοντες ότι η εισήγησις μας θα ληφθή υπ' όψιν.

Διατελούμεν της Υμετέρας
Πανιερότητος
ειλικρινείς θεράποντες
Μ. ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ
Διά το Γ.Σ. του ΕΑΣ.

Ομως οι εισηγήσεις του ΑΚΕΛ έπεφταν στο κενό όπως και οι απαιτήσεις της παράταξης της Κερύνειας για κοινό υποψήφιο ή για επιβολή του δικού της υποψηφίου, Μητροπολίτου Κερύνειας που ηγείτο της Πρσβείας της Εθναρχίας και απουσίαζε από την Κύπρο.